

Concepția lui Mihai Eminescu cu privire la viața politică din România și opțiunile politice ale românilor în general, exprimate în felurite moduri, în publicistică și, uneori, în opere literare chiar, este cuprinsă într-o reziune globală a omenirii, în care România și poporul român ocupă locul ce li se cuvine potrivit vredniciei lor. Toma Nour din *Geniu pustiu*, de pildă, o compară, metaforic formulată, cu «o prismă cu mii de culori, un curcubeu cu mii de nuanțe», noțiunile fiind, în această figură geometrică, «nuanțele prismatice ale omenirii», unite prin caracteristici comune și individualizate asemenea deosebirilor «dintre individ și individ». Ideile revoluției franceze, îmbrăcate în haină romantică, înseamnă, în concepția eminesciană, desființarea tiranizării unor popoare asupra altor popoare, și întronarea egalității națiunilor libere, ideea de egalitate a oamenilor extinsă asupra națiunilor. Fără a fi ignorate și subestimate asemenea idei generoase aplicate și la oamenii ce alcătuiesc societatea, îndreptățiți la beneficiile progresului, fie mari sau mici, săraci sau bogați. Temeiurile frumuseții spirituale a omului-individ și a omului-colectivitate exprimat în dragostea de țară și popor, în cultul muncii, întemeiat pe echilibru, dreptate, cinste, înfrățire, armonie.

Intr-o perioadă istorică dominată de lupta naționalităților pentru dreptate și echitate, Eminescu, asemenea numeroșilor gânditori din epocă își îndreaptă gândurile, evocându-le drept argumente spre justificarea concepțiilor cultivate, spre momentele eroice din istoria poporului român. Ceea ce nu înseamnă nici oricum conservatorism «retrograd», ci tradiționalism ce nu contravine cu nimic evoluționismului cu fața spre viitor. Ceea ce se înțelege prin afirmația «publicistului» Eminescu, anume că poporul român nu se va putea dezvolta ca popor românesc, decât păstrînd, drept baza pentru dezvoltarea sa, tradițiile sale istorice, astfel cum s-au stabilit în curgerea vremilor». Adeverite de fapte pilduitoare, «memorie a trecutului», dar și de datini și obiceiuri străvechi, transmise din generație în generație ca bunuri de mare preț, înrădăcinate temeinic în pămîntul stărmășesc, caracterizate, de aceea, «obicei al pămîntului», produs de «natura intimă și de înclinațiile oamenilor pămîntului.

Spre surprinderea neașteptată și pe care nu o așteptau cei ce l-au scotit tradiționalist cu înțeles de «conservator» cu fața spre trecut, cugetarea eminesciană nu întîrzie să-i deziluzioneze pe cei ce cultivau asemenea «calități», dezvăluindu-le cu limpezimea-i caracteristică, lipsită și de echivoc și de ambiguitate.

«Dacă ne place uneori a cita pe Domnii cei vechi (cu gândul la Mircea, cel Bătrîn, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Matei Basarab, Grigore Ghica), nu zicem cu asta că vremea lor se mai poate întoarce. Nu. Precum lumina unor stele ce s-au stins demult, călătorește încă în univers, încît raza ajunge ochiul nostru într-un timp în care steaua ce a revărsat-o nu

mai există, astfel din raza trecutului mai ajunge o rază de glorie pînă la noi, pe cînd cauza acestei străluciri, țaria sufletească, credința, abnegațiunea nu mai sunt».

Si dacă mai putea fi vreo îndoială cu privire la evoluționismul eminescian, cu față spre viitor, temeinic pe cele mai noi descoperiri și realizări ale minții omenești, genialul poet și gânditor romantic și pozitivist în același timp, surprinde și mai neplăcut pe cei ce-l caracterizau tradiționalist cu fața spre trecut, și care măsurau gradul de civilizație al unui popor cu numărul «botinelor lustruite», a «frazelor franțuzești și a gazetelor», prin prețioase idei și tot atît de prețioase podoabe ale entuziasmului romantic cu gîndire înaintată, animat de cele mai curate dorinți de înaintare a societății românești, subliniind că gradul de civilizație al unui popor se măsoară după aptitudinea lui de a supune puterile oarbe ale naturii scopurilor omului. Cu cît omul e stăpîn pe vînt – proclamă «geniul romantic» –, pe apă, pe abur și-și face din ele slugi muncitoare, cu atît civilizația e mai înaltă; cu cît omul stăpînește mai mult asupra omului, cu atît barbaria este mai mare» (rostiri formulate la 1882).

Iar pentru cunoașterea sensului noțiunii de tradiție, Eminescu găsește cea mai potrivită exemplificare prin raportarea la limba popoarelor în general și a poporului român cu precădere: «Limba înseamnă, așadar, tradiție, sentiment al continuității, esența etnopsihologică, voință, conștiința personalității».

O asemenea gîndire și conștiință luptătoare, un asemenea talent și temperament, alimentate și unele și altele de unele racile prezente în societatea vremii, generatoare de nemulțumiri, la care se adăogau și nemulțumirile personale de a nu fi înțeles de către unii contemporani și, ca urmare, nedreptățirea poetului național, fiecare și toate la un loc l-au îndemnat să păsească pe arena frămîntărilor publice. Cultura sa impresionantă prin multilateralitate și cuprindere, în-sușită în școlile pe care le-a frecventat, din cărțile pe care le-a asimilat cu nesaț, filtrată de o judecată pătrunzătoare, știind să aleagă valorile și să înlătore nonvalorile, întregite toate acestea de prețioasa învățătură din cartea vieții, care nu i-a fost ușoară și nici așternută cu flori, testimoniază multitudinea, de asemenea impresionantă, a domeniilor și problemelor cu care îmbogățește și înobilează publicistica românească timp de două decenii. «Federațiunea» lui Alexandru Roman îl descoperă și-l «lansează» prin articolele publicate în luna aprilie și mai 1870, adică la vîrsta de 20 de ani. Și tot acestei perioade îi aparțin unele articole nepublicate; mai bogată și mai eminesciană este perioada «Curierului», din Iași, (1876-1883), întregită cu mai puținele colaborări la «Convorbiri Literare» (1870-1876), «Românul» (1878), și «România liberă» (1888-1889), în care valoarea publicisticii eminesciene îl impune, pe cel ce o cultivă, în arena luptelor de idei și de condei ca pe unul

din cei mai mari publicisti români ai tuturor timpurilor, prin impresionantă cuprindere tematică, prin talentul inconfundabil, prin temperamentul revărsat asemenea unui şuvoi ce-şi sporeşte puterea pe măsura sporirii apelor, învingând obstacole, înlăturând împotriviri, pentru a-şi împlini rosturile cărora li s-a consacrat.

Ziaristul şi gânditorul politic «Eminescu s-a bucurat de atenţia unui mare număr de condeie, între care unele mult asemănătoare cu al său între care Nicolae Iorga, Octavian Goga, Gala Galaction, Garabet Ibrăileanu, Alexandru Vlahuţă, iar relativ de timpuriu, din primii ani ai secolului nostru, publicistica eminesciană, prin valoarea ei cu caracter de unicitate, a îndemnat numeroşi oameni de litere şi de cultură, să înmănuşeze în volume şi ediţii. «Scrierile politice», adică publicistica eminesciană. Începând cu Ion Scurtu, urmat de Grigore Peucescu, acesta de Nicolae Iorga, I. Creţu, D. Murăraşu (patru ediţii, a patra, 1940, «definitivă»). Ediţii prefăcute de adevărate studii, docte şi competente, cu privire la subiect. Şi nu se cuvin uitate cele şase volume apărute între 1972-1985 sub titlul incitant la lectură *Caetele Eminescu* (studii, articole, note, documente, iconografie şi bibliografie, prezentate de Marin Bucur). Si nici volumul masiv, într-o concordanţă deplină între multe şi mult (*multa et multum*), cantitate şi calitate, sub alt titlu tot atât de atrăgător *Eminescu, Articole şi traduceri*, (ediţie critică de Aurelia Rusu, cu introducerea lui Aurel Martin, care şi-a dovedit competenţa remarcabilă şi pătrundere în cultura şi gândirea eminesciană.

Si cîte altele, intresante şi importante, s-ar putea adăoga celor spuse, menţionarea cărora n-a urmărit altceva, decît să-l introducă pe cititorul interesat să judece valoarea, din toate punctele de vedere, a publicisticii eminesciene.

Bogata şi variata, interesantă şi importantă, inconfundabila activitate publicistică a «poetului naţional» a început în anii studenţiei, cînd abia împlinise Eminescu 20 de ani şi a continuat, cu întreruperi, pînă la 1883, prăbuşirea psihică a genialului poet şi gânditor. Inaugurată cu un articol polemic – *O scriere critică* – publicat în ziarul «Albina» din ianuarie 1870, condus de Vincenţiu Babeş, împotriva lui D. Petrino care criticase, exagerînd, insuficienţele concepţiei lui Aron Pumnul şi a succesorului său la catedra de limba şi literatura română de la liceul românesc din Cernăuţi, I.G. Sbiera. Uitănd, Petrino, ce a însemnat Pumnul şi şcoala «pumnuleană» pentru cultura naţională, pentru alimentarea conştiinţei naţionale a românilor din Bucovina, ameniaţate eu germanizarea în Imperiul dualist austro-ungar. Urmă, articolul din *Albina*, la cîteva zile numai, de o cronică teatrală – *Repertoriul nostru teatral* – publicat în «Familia» lui Iosif Vulcan.

Adevăratul debut publicistic al lui Eminescu s-a petrecut în acelaşi an 1870 cu trei articole publicate în ziarul lui Alexandru Roman «Federaţiunea», împotriva compromisului dualist austro-ungar şi necesitatea unirii naţiunilor oprimate pentru anularea lui. În aceeaşi an, 1870-1871, Eminescu publică în «Convorbiri Literare» şi «Românul» două articole, cu privire la serbările de la Putna.

După o perioadă de întrerupere a activităţii sale publicistice (1872-1875), în 1876 Eminescu publică un amplu articol, un adevărat studiu de erudiţie şi remarcabilă pătrundere a fenomenului isteric cu privire la influenţa austriacă asupra românilor în «Convorbiri literare». În acelaşi an 1876, şi în cel următor, de acum îndrăgitul publicist Eminescu îşi îmbogăţeşte palmaresul publicistic cu alte trei articole, penetrante, prin fond şi formă, şi de asemenea prin subiectul dezbătut, răpirea Bucovinei de austrieci şi voievodul Grigore Ghica cel ce şi-a dat viaţa pentru apărarea Moldovei de Sus, eu care Eminescu îmbogăţeşte paginile modestului ziar «Curierul de Iaşi».

Anul 1877 înseamnă intrarea lui Eminescu pe poarta ce i-a fost larg deschisă a publicisticii româneşti, datorită dovezilor necontestabile şi necontestate, de activitatea de pînă atunci. Ziarul «Timpul» din Bucureşti îi încredinţează conducerea redacţiei şi coloanele acestuia de acum direct la dispoziţia inconfundabilului publicist Mihai Eminescu, care-şi inaugurează, la 24 noiembrie, activitatea cu un articol referitor la un înaintaş pe care l-a iubit şi l-a preţuit: Nicolae Bălcescu.

Timp de şase ani condeiul publicistic al lui Eminescu nu se odihneşte o clipă, alternînd, într-o întrecere neobosită şi o emulaţie nemaîntîlnită, cu poezia. Zeci şi zeci de articole, se înşiruie unul după altul şi unul lîngă altul, îmbrăţişînd, într-o paletă surprinzătoare, multiple probleme: de istorie, şi politică, în acelaşi timp, de politică, propriu-zisă, filosofie, economie, cultură. Publicate amestecate, în raport de actualitatea problemelor, reproduse, în lucrările ce le-au cules din ziarele şi revistele respective (Scurtu, Paucescu, Iorga, Cuza, Creţu, Murăraşu, – Perpescius, de asemenea amestecate, o oarecare ordine în raport de conţinut e posibilă, dar nu tetdeauna foarte parcimonioasă din cauza concepţiei şi modalităţii de înfăţişare a problemelor, proprii neîntrecutului publicist.

În această situaţie, încercînd e oarecare «ordine» în cuprinzătoarea şi completa paletă, publicistica eminesciană, le-am putut departaja, cu relativă exactitate.

Prioritate se cuvine publicisticii cu caracter istoric sau istorico-politic, care se impune nu numai prin număr, ci şi prin cronologia şi, poate, şi prin importanţă. Eminescu, asemenea înţeleptului cronicar Miron Costin a cărui operă a cunoscut-o şi a preţuit-o, a gândit şi a grăit: «a lăsa iarăşi nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta (al românilor) de o

seamă de scriitori, iaste inimii durere». Și cu durerea inimii, în nopți de veghe și de cuget, a așternut pe hîrtie destinată «foilor pe care le-a înnobilat prin scrisul său, zeci de articole, unele adevărate studii erudite, spre adevărarea dreptății istorice, profanată de mercenarii ce-și vindeau știința (sau neștiința) și atunci celor ce «plăteau» mai bine din ceea ce luau de la alții. Față de asemenea situații a «biruit gîndul» neasemuitului poet și gînditor și scriitor și s-a «apucat» de prețioasa «trudă», a «scoate lumii la vedere felul neamului» românesc de pe întreg cuprinsul țării, «că toți un neam și odată descălecați sint». Și într-adevăr istoria l-au urmărit și a urmărit-o din vremea studenției și nu l-a părăsit și n-a părăsit-o pînă la sfîrșitul vieții, după cum demonstrează convingător M. Bucur, care i-a descoperit și prezentat manuscrisele doveditoare. A urmat cursuri de istorie la Universitatea din Berlin, a cercetat arhive din țară și străinătate, a cunoscut colecții de documente și lucrări de filosofia istoriei, a colecționat Codex-uri și cronografe, a cunoscut istoricii de seamă ai antichității grecești și romane, i-a cunoscut pe istoricii bizantini și nu i-au fost necunoscuți nici umaniștii și luminiștii și nici istoricii timpului său, a tradus primul volum al lucrării lui Tudoxiu Hurmuzaki, *Fragmente zur Geschichte der Rumänen*.

O asemenea bogată cultură istorică și asemenea nobilă pasiune pentru trecutul istoric al poporului român, la care se adaugă dorința de a-i apăra dreptul istoric, mai ales a românilor din Imperiul austro-ungar, explică, prețioasa și variata publicistică istorică și istorico-politică a lui Eminescu ce a înnobilat «foile» la care a colaborat.

Nu ca un profesionist dăruit științei patronate de muza Clio, ci ca un sensibil receptor a tot ce a fost de valoare superioară din creațiile omenirii și mai ales ale poporului său. Prețuirea nedisimulată a trecutului poporului român, cu izbînzile și înfrîngerile, cu bucuriile și necazurile, cu greutățile și nedreptățile îndurate din partea nedreptilor rîvnitori la bunuri înșușite prin silnicie, apărîndu-și românii, «nevoile și neamul», libertatea și dreptatea, țara și țarina ce-i aparțineau după drept și după dreptate, explică interesul și dragostea, statornice, intuiția și pătrunzătoarea înțelegere a istoriei naționale.

Adevăratul debut publicistic al lui Eminescu este colaborarea sa la «Federațiunea» din aprilie 1870, condusă de Alexandru Roman, profesor de limba și literatura română la Universitatea din Budapesta și membru fondator al Societății Academice (Academia Română) din București, sub influența colegilor săi transilvăneni de la Universitatea din Vienna și membri ai societății acestora «România jună», întemeiată de Eminescu și Slavici. Ceea ce explică și temele celor trei articole publicate în «Federațiunea»: *Să facem un Congres*, *Echilibrul* și *În unire e țările*; situația nedreaptă și opresiunea suferită de români și de celelalte naționalități dominate din Imperiul au-

stro-ungar din partea națiunilor dominante: austriacă și maghiară. Pentru a îndrepta nedreptățile, Eminescu pretinde autonomia transilvaniei întrunirea unui congres al românilor și solidarizarea cu celelalte naționalități asuprite. Cheia succesului este solidaritatea românilor între ei și cu celelalte naționalități, deoarece «în unire stă puterea». Și după cum *Să facem un Congres* «Orice bun cetățean are datoria de a se ocupa de viitorul patriei sale, și românii, prin natura lucrurilor, au datoria de a provoca un congres general al lor, care să determine atitudinea națiunii românești față cu o eventuală schimbare a sistemului constituțional (dualiste), adresat confracților săi, de a nu întîrzia, deoarece «ar fi venit timpul ca să pretindem și noi, ceea ce ni se cuvine de secolii. E timpul să declarăm neted și clar, că în țara noastră (căci este a noastră mai bine decît a oricui) noi nu suntem și nici vrem să fim maghiari ori nemți. Sintem români, vrem să rămînem și cerem egala îndreptățire a națiunii noastre. Față de orice încercare de deznaționalizare ori suprematizare, întrebăm cu răceală și conștiință de drepturile ce ni le dă aboriginitatea (autohtonía) noastră și spiritul secolului: «Cine sunt acești oameni și ce vor ei în țara noastră?».

Conștient că «în Unire e țaria», Eminescu, în articolul cu acest titlu, pe cît de sugestiv pe atît de adevărat, adresează românilor din Transilvania un alt îndemn, de la lupta, împreună cu alte popoare oprite împotriva stării de lucruri «nesuferită și nesupportabilă» din Imperiul austro-ungar. Eminescu cere solidaritate neîntîrziată cu națiunile nemulțumite ale Austriei, deoarece» mîine va fir prea tîrziu și se vor bucura roadele răsturnării dualismului numai cei ce au ajutat la răsturnarea stărilor de lucruri nedrepte».

După analiza lipsei de «rațiune» a dualismului, care nu s-a născut nici din «trebuințele» popoarelor, nici din superioritatea civilizației și nici prin superioritate morală și etică, Eminescu ajunge la concluzia că dualismul nu are nici un temei, deoarece națiunile dominante, austriacă și ungară, din punct de vedere al civilizației ei s-au impus prin puterea brută ce le-a fost pusă la dispoziție de Imperiul habsburgic, «nu însă esența dreptului». Este deci, o «ficțiune diplomatică», care trebuie desființată.

Lipsa «de rațiune» a dualismului și, ca urmare, destrămarea anacronicei alcătuirii statale, trebuia dovedită și cu prilejul serbărilor de la Putna din 1870, spre cinstirea importantului monument istoric și de artă, mănăstirea Putna, la împlinirea celor patru secole de la ctitoria de curte «eroul creștinătății» care a fost marele voievod român Stefan. Iar pentru ca semnificația sărbătoririi să sporească și mai mult în importanță, Eminescu se gîndea la un Congres al întregii studențimi române, cu scopul canalizării străduințelor și voințelor tinerimii studioase într-un suvoi spiritual și de conștiință unic, spre folosul neamului, spre eliberarea celor aspriți de marile imperii înrobitoare.

Adunări cu asemenea scopuri nu puteau fi îngăduite de puterile opresoare pe de o parte, iar pe de alta, războiul franco-german în plină desfășurare, nu favoriza asemenea proiecte. Serbările și Congresul nu s-au putut realiza în acel an, 1870, dar *Notițe asupra proiectului întrunirii la mormântul lui Ștefan cel Mare la Putna*, înseamnă colaborarea lui Eminescu la revista «Convorbiri literare» din septembrie 1870 și dezvoltarea frumosului gând, cultivat cu sfințenie în întreaga sa viață și demonstrat cu convingere pilduitoare, înveșmîntat în haine de sărbătoare, verbul său inconfundabil.

Cum se regăsește și în scrisoarea de mulțumire adresată lui Dumitru Brătianu pentru articolul *Serbarea de la Putna*, elogiind serbarea, semnificația sa și deopotrivă pe înimoșii tineri care au sîrguit la realizarea ei, la 15 august 1871. Nu organizatorilor li se cuvin laude, ci poporului român în întregimea lui, deoarece este ascuns în fiecare secol din viața unui popor complexul de cugetări care formează idealul lui, cum în simburile de ghindă e cuprinsă ideea stejarului întreg. De aceea generația în numele căreia vorbea tînărul matur Eminescu înțelegea să se lase condusă de «curentul ideilor națiunii». Este colaborarea publicistului Eminescu la ziarul «Românul» din august 1871.

Timpul petrecut la studii la Berlin a însemnat nu numai îmbogățirea culturii lui Eminescu dar totodată înțelegerea mai clară a încîlcitelor ițe politice ale vremii, înadins încurcate de marile puteri cu interese expansioniste. Iar anii de revizorat și contactele cu «Junimea» i-au limpezit și mai mult concepțiile cu privire la cultura autentică și cea de împrumut. Studiu, căci *Influența austriacă asupra românilor din Principate* este mai degrabă un studiu istorico-politic decît un articol de ziar, ceea ce explică publicarea lui în revista «Convorbiri literare» (X, 1976, nr. 5), este una din cele mai veridice înfățișări a artificialei alcătuirii politico-statale, Austro-Ungaria «stăpînind sub sceptrul său popoare foarte deosebite, nemulțumite cu supremația a două elemente numeric mici». Cu pretenții de urmași ai Imperiului roman, cu veleități de monarhie universală, care s-a putut menține prin «discordia» popoarelor supuse prin forță. Si motivația lui Eminescu, frumoasă ca formă, veridică în fond, plastică în imagini.

Pentru a ține în supunere și în discordie conglomeratul etnic, Austria s-a folosit de un «element internațional, fără patrie proprie, fără naționalitate, fără limbă, de un element care să fie acasă în Tirol, ca și în Boemia, în Galiția ca și în Transilvania». Si urmează caracterizarea «elementului» de «coeziune», elementul «pur cosmopolit per excelențiam: preotul catolic». Care «neavînd familie, căci era neînsurat; neavînd limbă, căci limba sa era o limbă moartă (cea latină); neavînd patrie, căci patria sa este înde-l trimite ecclazia, neavînd rege, căci regele său este Pontifex Maximus». Se asociază acestui element «încă

unul, hibrid și stîngaci, cu o fizionomie fatală: beamterul austriecesc». Care avea o limbă alcătuită «din cîteva formulare nemțești de concepte, numite schimmel, adică, rable». Căruia dacă i-au luat și aceste «cîteva rable învechite și rău stilizate, el nu mai știe nici o limbă». Explicația inconfundabil eminesciană: «în casa părintească a vorbit rusește, a studiat într-un gimnaziu unguresc, a trecut la universitatea nemțească» și de aceea cînd își sfîrșește învățătura «nu știe nici o limbă cumsecade».

Cînd elementul de coeziune, preotul catolic și beamterul austriac au slăbit, s-a găsit un altul, negustorul, care deschide porțile Orientului pentru mărfurile Imperiului. Profitînd de dezbinarea popoarelor și a oamenilor «elementul austriecesc» își face vad. Si și-a făcut vadul și în Principatele Române după ce domniile au slăbit, iar discordia dintre partidele boierești a subminat puterea statului, pentru ca domniile fanariote să-l slăvească și mai mult. Încît la 1775, Moldova de Sus a fost răpită «prin vînzare», dar «nici un moldovean nu a putut fi mituit», iar domnul a plătit cu capul, protestarea sa.

Începe o nouă perioadă a influenței austriace. Boierimea decăzuse, răzeșimea era jefuită de cea dinții. Mai rămăsese o «singură clasă pozitivă» — țărănul român pe care cei puternici se sileau a-l nimici, al — săraci, confirmînd proverbul francez: «Pauvre paysan, pauvre pays, pauvre pays, pauvre roi», afirmă pătrunzătorul observator Eminescu. Care vedea remediul în trei lucruri: stabilitate, muncă și economie.

Supărarea marelui poet pe influența austriacă din studiul publicat în numărul din 1 august 1876 a «Convorbirilor literare», se explică pe deplin dacă urmărim activitatea publicistică a lui Eminescu, în două numere din ziarul «Curierul de Iași», unde se stabilise pentru o scurtă perioadă de timp. În numerele acestei modeste foi ieșene, din 1 și 3 octombrie același an 1876 și în altul din 30 septembrie 1867 a aceluiași ziar ieșan, Eminescu publică trei studii două cu privire la Grigore Ghica Voievod care pe lângă patriotismul său pînă la jertfire pentru apărarea integrității țării Moldovei mai era și domul dreptății, dînd «ispravnicilor mare poruncă ca să fie cu dreptate săracilor», care știa că puterea domnului nu poate sta în dreptul său de a dicta legi și de «a stoarce dări, ci» că acea putere se reazămă pe bunăstarea populațiilor. Omul dreptății care a fost Grigore Ghica Voievod se învrednicește de un portret moral-spiritual, vrednic de condeiul neobositului publicist, Eminescu. Reglementarea dărilor, extirparea mitei, înlăturarea hatîrului. Statul modern înlocuiește statul medieval, iar domnul «urăște luxul și dă rușinatoare pildă la boieri și pămînteni prin modestia îmbrăcămînții»; înființează o fabrică de postav, deschide școli, pavează lașul și aduce apă în oraș. Iar cînd a văzut «stupul matern al Moldovei întreg vîndut austrieilor de către ruși și turci chiar, Vodă a protestat, a amenințat chiar Poarta». Rezultatul: ordînul de asasinare a domnului.

Si portretul spiritual al voievodului Grigore Ghica e întregit de cel de-al doilea articol ce i-a fost închinat, mai frumos chiar decât cel dintîi: «bărbat plin de dezinteresare, închinînd voința sa binelui public, simplu în obiceiuri, isteț la minte, cumpănit la vorbă, energic în faptă». Conclucrarea a doi factori era de trebuință, potrivit judecății eminesciene, pentru «crearea unui om mare» împrejurările, «caracterul și inteligența persoanei istorice». Caracter care nu cedează și nu se pleacă, ci urmărește totdeauna reîntregirea patriei sale.

Revolta inimii și conștiinței izbucnește șus și mare putere, cînd Eminescu înfățișează nedreptatea strigătoare la cer, răpirea «Dulcei Bucovine / Veselei Grădine / Cu pomi roditori / Si mîndri feciori». Această amintire i-a muiat condeiul în cerneala durerii și revoltei împotriva răpitorului, Imperiul Habsburgic, cu beamteri nesățioși și capucini fără țară. Cuvintele lui Eminescu sună a blestem împotriva răpitorilor: «Fărădelege nepomenită, uneltire mișeleasca afacere dintre o muiere desfrînată și pașii din Bizanț, vînzarea Bucovinei va fi o veșnică pată pentru împărăția vecină, de-a pururea o durere pentru noi». Cu legămîntul de a nu lăsa să se închidă rana, de a zugrăvi cu mîinile sale icoana Moldovei, de a împospăta șirurile vechi prin aducerea aminte. Acolo e cetatea Sucevei, acolo sînt moaștele marilor domni.

Se încheie un capitol din prețioasa activitate publicistică a neprețuitului de pe atunci Mihai Eminescu, tînărul de 20-27 de ani, matur în gîndire, curat în simțire, hotărît în acțiune, neînduplecat în apărarea dreptății, neîndurător împovriva nedreptăților și nedreptăților. Se încheie un capitol din publicistica eminesciană pentru a face loc altuia, mai bogat, mai diversificat, care curge neobosit, asemenea unui șuvoi ce prinde puteri pe măsura curgerii: redactor la ziarul «Timpul».

Coloanele «Timplui» al cărui simplu redactor mai întîi (1877-1880), redactor șef după aceea (1880-1881) au fost și sînt înnobilate de sutele de note, cronici, articole, studii într-o impresionantă paletă problematică. S-a dăruit, marele poet, ziua și noaptea scrisul poetic nemuritor și scrisului publicistic nepieritor, din care nu lipsesc paginile cu caracter istorico-politic. Dimpotrivă numărul lor sporește atît în cantitate, cît și în calitate.

Slujind un partid conservator Eminescu n-a slujit însă idei conservatoare. Neîntrecutul și neobositul publicist nu-și schimbă nici ideile nici sentimentele nustrite și mărturisite cu curaj în publicistica sa de atunci: «interesele neamului său».

Așa cum mărturisește singur, zice, că cel mai de preț lucru pe care îl poate face omul e de a se pune în serviciul națiunii sale pentru a o ajuta să-și îndeplinească misiunea ce-i este hărăzită. Deoarece triumful națiunii înseamnă triumful dreptății care trebuie să vină și națiunile oprimate se vor elibera de opresiune

deoarece o națiune nu are dreptul să domnească asupra alteia căci fiecare națiune are dreptul să fie stăpînă asupra soartei sale. Concluzia neîntrecutului publicist este că politica maghiară de deznaționalizare este sortită eșecului, deoarece forțele națiunii române vor învinge statul austro-ungar.

Națiunea e considerată de Eminescu «cuprinsul» unui popor de același sînge care vorbește aceeași limbă și are aceleași datini. Poporul este trupul națiunii, iar limba este sufletul ei. De aceea, precum trupul fără suflet e mort, tot astfel e moartă și națiunea fără limbă. Asemenea concepție era potrivnică alteia pe care o propovăduiau unii, cosmopolitismul, o simulațiune, care n-a fost niciodată un adevăr. deoarece la temeliea lui a fost întotdeauna un interes.

Consecvent crezului său, Eminescu subordonează statul națiunii, afirmînd că statul e dependent de națiune. Dacă națiunea e superioară statului importanța acestuia nu se cuvine subestimată, deoarece inexistența instituției statale pune în mare primejdie însăși existența națiunii. Ceea ce recunoaște, cu altă ocazie, însuși inegalabilul Eminescu, cu condiția, însă, să fie stat național, condiție primordială pentru ca neamul românesc să prospere, să-și impună geniul lui specific, integrînd și naționalitățile conclocluitoare și cultura acestora. Problema de căpetenie pentru istoria și continuitatea de dezvoltare a țării, afirmă Eminescu, este ca elementul românesc să imprime tiparul acestei forme de stat, «ca limba lui, înclînrările lui oneste și generoase, bunul lui simț, c-un cuvînt geniul lui să rămînă și pentru viitor norma de dezvoltare a țării și să pătrundă pururea această dezvoltare».

Statul evoluează odată cu dezvoltarea societății. Garanția duratei și a trainicei dezvoltări a statului și a instituțiilor sale e «împăcarea formelor tradiționale de existență, cu cuprinsul nou, cu dezvoltarea nouă». Ceea ce înseamnă tradiție, a cărei valoare a fost confirmată de vreme, îmbogățită cu valorile realizate de generațiile în succesiune și cu cele de împrumut, cînd și cît este nevoie și nu orice, oricît și oricînd, fie că se potrivește fie că nu se potrivește cerințelor și trebuințelor respective. Străinele legi și străinele obiceiuri nu sînt de dorit, deoarece societatea le refuză nefiindu-i de vreun folos. Deoarece civilizația adevărată nu înseamnă introducerea formelor de viață potrivite cu alte națiuni, care-și urmează evoluția lor firească. Statul fiind un organism viu, cu el se potrivesc anumite forme de viață și nu altele.

Eminescu își face «intrarea» la «Timpul» pe ușa principală ce-i era larg deschisă. Nu este o întîmplare și nici coincidență întîmplătoare debutul acoperit de titlul: *Bălcescu și urmașii lui*, prilejuit de tipărirea cărții de căpătîi a marelui Bălcescu și totodată o carte de căpătîi a istoriografiei românești din toate timpurile: *Istoria lui Mihai Vodă Viteazul*. Simțea neîntrecutul publicist, Eminescu, o mare asemănare, pînă la

identitate, în gândire și simțire, în idei și sentimente cu neîntrecutul istoric al timpului său, Bălcescu. Înru-dire pe care o resimțim, nemărturisită fățiș, în întreg conținutul articolului, de la primele rînduri de început, pînă la cele din urmă, de încheiere. Neobositul zel al lui Bălcescu este subliniat în primele cuvinte, a bărbatului plin de inimă și înzestrat de natură cu o minte pătrunzătoare și o fantezie energică. Nu era oare oglinda conștiinței proprii? Si tot astfel în continuare, subliniind neobosita pasiune și dăruire cu care din sute de cărți și documente a cules cu o adevărată avarie pentru gloria nației românești, toate culorile cu care a zugrăvit icoana măreată, figura voievodului românesc, vitejească și mîndră.

Si identitatea celor doi mari scriitori se vedește din ce în ce mai mult și mai limpede. Ca și aceea a lui Eminescu, limba lui Bălcescu este culmea la care a ajuns românimea de la 1560 și pînă în timpul cînd Eminescu făcea elogiul limbii române, dar și al lui Bălcescu și Eminescu, al lui Alecsandri și Negruzzi. Și asemănarea nu se încheie aici. Continuă tot mai învederată, cînd scrisul lui Bălcescu asemenea celui al lui Eminescu, emană o neobișnuită căldură sufletească, care topește numeroasele nuanțe într-un singur întreg și asemenea scriitorilor din vechime ei își văd eroii aievea și-i aud vorbind, iar entuziasmul celor doi confrați încălzește, deoarece este sincer, adevărat, energic. Energia le era și protestul celor doi neegalai scriitori ai vremii lor, împotriva profesorilor ce nu știau scrie o frază corect, gazetari cu patru clase primare, oameni, care lipsiți de idei, fabrică «vorbe nouă, risipind vechea zidire a limbii românești», pentru «a simula o cultură pe care nu o au» și «o pricepere» pe care natura nu a voit să le o dea.

Icoane vechi și nouă, urmează îndată după Bălcescu cu același scop scrise și cu aceleași dorinți de îndreptare a neajunsurilor vremii sale. Si care, potrivit judecății lui D. Murărașu, cu o importanță deosebită din două puncte de vedere: dovedesc seriozitatea gândirii lui Eminescu și pătrunderea problemelor vieții publice, pe de o parte, iar pe de alta vădesc talentul deosebit de ziarist și-i stabilesc reputația. Cele șase articole: *Actualitatea*, *Paralele economice*, *Bătrîni și tineri*, *Ilustrații administrative*, *Din abecedarul economic* și *Frază și adevăr* cuprind critici la adresa celor ce, lipsiți de simț istoric, imită, fără temeii, instituții străine, legi străine nepotrivite, care au sărăcit țărînimea, clasa productivă a țării: administrația a fost acaparată de politicieni care nu știu ce înseamnă a administra și ce rol de părinte trebuie să aibă administratorul.

După o observație de peste doi ani a vieții de stat din România, Eminescu cuprinse în cinci articole sub eticheta «*Studii asupra situației*», în care pledează pentru un patriotism luminat, corespunzător cu simțămintele și aspirațiunile legitime ale țării, manife-

stîndu-și dezacordul cu mișcările violente sau extrale-gale și cu conspirațiile, care nu sînt generatoare de progres, care se întemeiază pe dezvoltarea dreaptă a muncii fizice și intelectuale. Adevăratul progres înseamnă a conserva ce este bun, îmbogățit cu realizări noi, ceea ce înseamnă o legătură vie între prezent și viitor.

Exemplul este căutat în independența României care nu a venit din senin, ci a fost pururea prezentă. Dovedită de faptele lui Mircea și Stefan, care n-au avut altă preocupare decît salvarea neamului țării, pe cînd țări înconjurătoare puternice au fost transformate în pașalîcuri (Ungaria) sau au fost împărțite (Polonia). Neamul țării române a fost totdeauna reală, știrbită din cînd în cînd, prin abuz de putere, de Poarta Otomană, cum s-a întîmplat în vremea fanariotilor. Tendințele de independență și de unitate a țării române sînt mai vădite în revoluția din 1848 și mai mult încă în Unirea de la 1859 și în domnia lui Cuza. Departe de a fi un copil găsit, neamul României la 1877 era atît de reală încît se restabilise pe deplin, înaintea tratatului de la Berlin din 1878. Ceea ce înseamnă, în concepția plurivalentului publicist, Eminescu, înprospătarea continuă a fondului și păstrarea formelor. Forme vechi, dar spirit pururea nou.

Eminescu este împotriva înființării de noi instituții, cu ignorarea realităților naționale, numai pentru faptul că asemenea instituții se înființaseră în alte țări. Este susținătorul politicii protecționiste, prin care să se apere producția națională împotriva politicii de jaf a «străinătății».

Este preocupat de chestiunea dunăreană cu implicații în suveranitatea națională, deoarece Imperiul austro-ungar revendică președinția Comisiei dunărene și vot preponderent, deși nu era suverană între Porțile de Fier și Marea Neagră. Era vădită politica Imperiului austro-ungar de subordonare a României intereselor sale.

Problema relațiilor României cu Imperiul austro-ungar preocupă pe Eminescu și pentru situația creată românilor din Transilvania, și Bucovina, fiind în dezacord cu Maiorescu, care propunea o apropiere a României de Austro-Ungaria, ignorînd situația românilor de sub stăpînire austro-ungară.

Acordă atenție subliniată istoriei naționale, într-o interpretare originală. Invocă frecvent epoca lui Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, Stefan cel Mare. Iar pentru istoria mai nouă exemplu concludent a fost Adunarea ad-hoc ai cărei participanți la lucrările acesteia deși de orientări politice diferite, au trecut pe planul al doilea interesele de partid și personale, colaborînd la împlinirea idealului de unitate națională.

Munca peste măsură, dăruirea fără cruțare, arderea lăuntrică asemenea unei făclii nestinse au zdruncinat sănătatea celui ce avea nevoie de sănătate deplină pentru a-și spune cuvîntul, energic, îndrăzneț, personal și original în folosul dragostei sale cele ma-

ri: neamul, națiunea, poporul român. În floarea vârstei, la 33 de ani, în 1983, sănătatea i se zdruncina-se grav, silit de aceea să părăsească, temporar, rațiunea existenței sale, activitatea.

După o întrerupere de cinci ani, în 1888, Eminescu se reîntoarce la cea de a doua mare dragoste a sa, publicistica. La «România Liberă», publică articole cu caracter politic, sprijină pe cei «nemulțumiți» (era vremea răcoalei din 1888). Pledează pentru schimbarea «relațiilor de muncă».

Trecînd la «Fîntîna Blanduziei», publicația unor tineri transilvăneni, în decembrie 1888, Eminescu Rămîne consecvent, pretinde măsuri grabnice pentru ridicarea «stării igienice și materiale a cultivatorilor», cu ocazia discuției la *Legea tocmelilor agricole*, dezbătută în Parlamentul României. Și mai găsește timp și putere a traduce, în această perioadă (1888-1889), gramatica sanscrită.

Publicistul multilateral Eminescu e preocupat de asemenea de soarta românilor de sub dominație străină. «Patriot e omul care contribuie la bunăstarea și înflorirea tuturor elementelor din țara sa, deoarece prin ridicarea simultană a tuturor patrii se ridică. Maghiarii, din contră, văd idealul lor de stat în reunirea națiunilor conlocuitoare, în apăsarea lor intelectuală; ei atentează la cel mai de căpetenie instrument de cultură al unui popor, la limba lui». Eminescu consideră limba română limba care deschide calea celui ce o cunoaște la tezaurul intelectual al limbilor române moderne, are și cheia la limba latină, la civilizația antică. Iar prin «valoarea de cultură ce-a dobîndit-o limba noastră, prin claritatea ei analitică, prin legătura ce stabilește între noi și țările din apus, atentatele asupra ei devin atentate în contra lumii române și a civilizațiunii omenești în genere».

li stă la inimă sincerului patriot și soarta macedo-românilor care sufereau nedreptăți asemenea celor din Imperiul austro-ungar. Căci un «popor întreg, aproape egal la număr cu grecii, este supus unui sistem de desnaționalizare din cele mai odioase, prin presiunea unei biserici străine și a unor societăți de agitatori străini al căror scop e dezmembrarea Imperiului otoman... Si nu numai în vremea semnalului de alarmă eminescian (1882), ci de multă vreme. De la venirea turcilor în Europa, elementul latin, odinioară cel mai numeros al Peninsulei (Balcanice), a fost absorbit în cea mai mare parte de către popoarele conlocuitoare, și grecii moderni se silesc acum a asimila pînă și resturile, încă destul de însemnate, care și-au păstrat limba națională».

Modul în care înțelegea să-și îndeplinească e mărturisit de Eminescu însuși, cu sinceritatea ce-l caracteriza, fără emfază, sincer, fără «floricele», direct: în sensul că a se sacrifica pe sine pentru semenii săi, nu din mîndrie, nu din sentimente de datorie civică, cîin din iubire, a rămas... cu mai înaltă formă a existenței umane». De aceea neegalatul poet și în aceeași

eripeds e arapbgarat seuq sulle eajl881

CONTI CORRENTI POSTALI
RICEVUTA di L.

Lire

sul C/C N 15511009

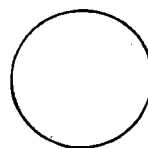
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

eseguito da

residente in

oddi

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Cartellino del bollettario

numerato d'accettazione

L'UFF. POSTALE

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

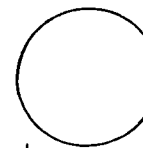
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

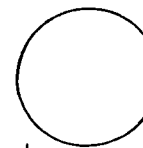
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

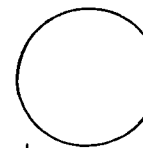
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

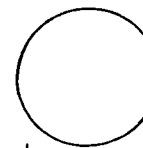
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

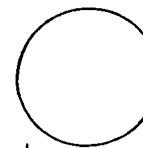
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

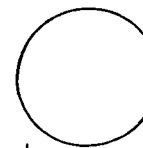
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

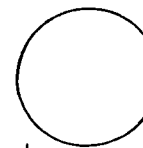
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

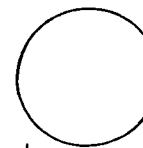
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

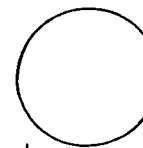
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFFICIALE POSTALE

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

oddi

residente in via

eseguito da

via Ziani 50 - 00136 ROMA

COLUMNA - Periodico mensile

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

sul C/C N. 15511009

Intestato a:

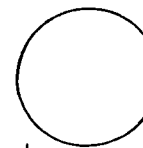
COLUMNA - Periodico mensile

via Ziani 50 - 00136 ROMA

residente in

oddi

eseguito da

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

L'UFF. POSTALE

numerato d'accettazione

Bollo a data

Bollo lineare dell'Ufficio accettante

AVVERTENZE

Per eseguire il versamento, il versante deve compilare in tutte le sue parti, a macchina o a mano, purché con inchiostro nero o nero-bluastro il presente bollettino (indicando con chiarezza il numero e la intestazione del conto ricevente qualora già non siano impressi a stampa).
NON SONO AMMESSI BOLLETTINI RECANTI CANCELLATURE, ABRASIONI O CORREZIONI.
 A tergo del certificato di accreditamento e della attestazione è riservato lo spazio per l'indicazione della causale del versamento che è obbligatoria per i pagamenti a favore di Enti pubblici.

L'ufficio postale che accetta il versamento restituisce al versante le prime due parti del modulo (attestazione e ricevuta) debitamente bollate.

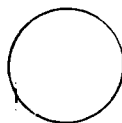
La ricevuta non è valida se non porta i bolli e gli estremi di accettazione impressi dall'Ufficio postale accettante.

La ricevuta del versamento in Conto Corrente Postale, in tutti i casi in cui tale sistema di pagamento è ammesso, ha valore liberatorio per la somma pagata con effetto dalla data in cui il versamento è stato eseguito.

Spazio per la causale del versamento

(La causale è obbligatoria per i versamenti a favore di Enti e Uffici pubblici)

Parte riservata all'Ufficio dei Conti Correnti

1229 OFFICINA C.V. ROMA

măsură publicist se gîndea la educarea, în aceleași idealuri, a generațiilor viitoare, la misiunea oamenilor «ce vor din adîncul lor binele țării», de «creștere morală» a generațiunii care va veni.

Reiese ca strălucirea pietrei prețioase din tot ce a gîndit și a înfăptuit, din tot ce a slujit și a scris esența spiritului eminescian: «o sete nemărginită de armonie, de perfecțiune, de ideal, îngemănată cu o dorință profundă de adevăr, de cunoaștere absolută», potrivit credinței așternută pe hîrtie a Mariei Ciurtariu.

De la paginile consacrate limbii și literaturii române și pînă la cele închinat pămîntului natal, de la cele pline de afecțiune pentru cei oprimați pînă la revolta împotriva opresorilor, de la imnurile închinat trecutului pînă la blestemele adresate dușmanilor dinlăuntru și din afară, publicistica eminesciană și-a aflat forța generatoare în cultul patriei. Dragostea de patrie, e un sentiment activ, o stare sufletească generatoare de energii, mărturisește cu îndreptățire Al. Melian, în concordanță deplină cu crezul neegalatului, pînă la el, «a fi bun român nu e un merit, nu e o calitate... ci o datorire pentru orice cetățean al acestui stat, ba chiar pentru orice locuitor al acestui pămînt, care este moștenirea exclusivă și istorică a neamului românesc». Este profesiunea de credință și de conștiință marturisită de Eminescu la 1881 în ziarul «Timpul» din 1 aprilie 1881.

O componentă a patriotismului eminescian este și dragostea față de trecut, care, după propria-i mărturisire, l-a «fascinat întotdeauna». L-a fascinat trecutul pe marele poet și pentru că reprezintă un tezaur de valori materiale și spirituale, care pretinde să fie îmbogățit de fiecare generație. «Fără cultul trecutului nu există iubire de țară», mărturisea Eminescu, deoarece trecutul înseamnă iubirea făuritorilor de istorie.

Exegezii eminescieni au discutat și continuă să discute raportul dintre activitatea poetică și cea publicistică a marelui poet. Greutatea opțiunii i-a îndemnat pe cei mai mulți să afirme că Eminescu a fost poetul de geniu, dar și publicistul neegalat. Așa cum afirmă, între alții, Șerban Cioculescu, în sensul că gazetăria a fost «unul din modurile prin care ni se relevă geniul eminescian. Dimensiunea publicisticii eminesciene își află temeiul în conștiința poetului de ființă ursită «unei misiuni mîntuitoare». Sau G. Munteanu, care crede că este gazetăria lui Eminescu: «o nuntire extraordinară de vocabule și întorsături ale zicerii din toate vîrstele românești, o întretăiere de referințe în care și-a dat parcă întîlnire cultura lumii, dar e mai cu seamă o convocare nemaiauzită de voci în care distingem, îngemănîndu-se, poezii și profeții, legiutorii și oratorii, cărturarii și înțelepții. Ori Al. Melian care afirmă că dincolo de faptele, de oamenii și de realitățile cotidiene ce i-au determinat intervențiile, o semnificație desprinsă de individual și particular străbate paginile ziaristicii eminesciene... Lectura unor astfel de pagini capătă atributele rarelor expe-

Mihail Eminescu în 1878

riențe intelectuale. Cititorul de azi și cititorul de mâine și de totdeauna descoperă acolo nu doar însemnele unui secol dispărut, ci și permanențele unei febrile căutări umane. În esență publicistica eminesciană este un alt teritoriu al goanei sale după ideal.

Dacă Nicolae Iorga, pe temeiul celor cunoscute la 1903, era îndreptățit să afirme că a apărut «Un nou Eminescu», astăzi, când cercetările au scos la lumină și au pus în valoare ce li ce cuvenea o bogăție impresionantă de note, articole, studii, fie pierdute prin ziare, fie creații de mare valoare ascunse și descoperite în ultima vreme în cele peste 13.000 de pagini ale caietelor lui Eminescu, se poate afirma cu cel mai îndreptățit temei că a apărut «Un nou Eminescu».

Placă memorială de la Blaj

La Redazione della Rivista «Columna» prega cortesemente gli affezionati lettori di voler contribuire con un sostegno finanziario al versamento della quota di partecipazione per l'anno 1989, in modo da poter continuare la nostra pubblicazione.